

В 1907 – 1908 рр. власті двічі припиняли діяльність “Просвіти” та її сільських філій у Подільській губернії [3, 76].

Таким чином, товариство “Просвіта” на початку ХХ ст. відіграло помітну роль у формуванні національної свідомості українського селянства. Найбільш активно робота осередків товариства велася на селі в період революційного піднесення 1905 – 1907 рр. і проявлялася у різних формах – відкритті в сільській місцевості бібліотек-читалень з українською літературою, організації культурно-мистецьких заходів та лекційної роботи. Однак діяльність “Просвіти” в сільській місцевості не набула широкого розмаху – осередки товариства діяли лише в окремих селах Подільської, Катеринославської та деяких інших губерній. Після поразки революційного руху 1905 – 1907 рр. робота товариства на селі, внаслідок репресій та утисків з боку царської влади, занепала.

1. Коновець О.Ф. *Просвітницький рух в Україні (XIX – перша половина ХХ ст.)*. – К.: Хрещатик, 1992.
2. Касьянов Г.В. *Українська інтелігенція на рубежі ХІХ – ХХ століть*. – К.: Либідь, 1993.
3. Євселевський Л.І., Фарина С.Я. *“Просвіта” в Наддніпрянській Україні*. – К., 1993.
4. Ковба Ж.М. *“Просвіти” – світло, знання, добро і воля народу*. – Дрогобич, 1993.
5. Рада. – 1908, 1 січня. – № 1.
6. Рада. – 1907, 1 серпня. – № 173.
7. Рідний край. – 1907. – № 5.
8. *Украинская жизнь*. – 1913. – 7 – 8.
9. Рада. – 1908, 24 липня. – № 169.

Г.М. Георгізов, І.Л. Георгізова

НАРОДНА ОСВІТА ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ЗАСІБ ВПЛИВУ РАДЯНСЬКОЇ ІДЕОЛОГІЇ

Розвиток освітньої системи в Україні має тривалу історію. Освітні програми слугували і служать не лише для набуття громадянами певних аморфних, абстрагованих від сучасності знань, а швидше – задля залучення народного загалу до тієї національної парадигми, що найбільш точно відповідає вшодобанням національної еліти. Тому вплив освіти на створення повноцінного громадянина, який відповідає всім атрибутам цієї парадигми, важко переоцінити. Освіта, вплив освітніх технологій будуть завжди актуальними у будь-якому суспільстві, тому їх дослідження вимагає від науковців пильної уваги.

У сучасній історичній науці освітянським проблемам завжди приділялося значне місце. Починаючи з 1920-х років з’являються перші ґрунтовні дослідження цього питання. Так, у 1924 році виходить праця Я. Яковлєва, присвячена вивченню практичного досвіду роботи партії більшовиків в освітній галузі на селі [1]. Схожою за метою та завданням є монографія М.Я. Феноменова, у якій досліджується культурна організація тогочасного села, вплив на сучасників освіти, театру тощо [2]. У 1950-х роках виходить ґрунтовна робота П.І. Бакуменко, присвячена аналізу культурних перетворень в Україні у 1920-х роках, в якій аргументується точка зору про першооснову народної освіти у створенні людини сучасності [3]. В цей час з’являється також відома праця Г. Шевчука, тісно пов’язана з розробкою освітнього питання в

1920-х роках [4]. На прикінці 1980-х років дану тематику досліджували такі відомі історики, як С.Р. Лях [5], С.В. Кульчицький [6], В.І. Марочко [7].

Попри чисельну історіографію дана проблематика ще недостатньо вивчена. Тому метою запропонованої статті є дослідження впливу народної освіти як засобу радянської ідеології на українців періоду НЕПу.

Серед широких заходів у рішучій боротьбі радянського керівництва за соціалістичне майбутнє, за створення нових орієнтацій у розвитку українського та і всього радянського суспільства, особливого значення мали чинники культури, основоположними елементами якої протягом сторіч були церква та народна освіта. „Якщо, по відношенню до оточуючого людину соціокультурного середовища в суспільстві життя людей характеризується певною стійкістю, тому що має визначену форму і тому що втілює в собі звички, стереотипи, традиції та інші повторювані елементи повсякденної життєдіяльності, що однак не означає нерухомості структури образу життя, довічності її елементів” [8, 33], то відповідно повинні існувати досить прості засоби впливу на таку структуру. В. Ленін та його спадкоємці бачили такі засоби саме в системі радянської освіти. Принцип ментальної еластичності був давно відомий більшовицьким пасіонаріям, тому в галузі освіти та культурних змін партійна програма ставила завдання перетворення їх в знаряддя переродження існуючого суспільства у комуністичне

Для досягнення поставленої мети більшовицька доктрина висувала такі першочергові завдання: безкоштовна і обов’язкова загальна і політехнічна освіта для всіх дітей до 17 років, повне здійснення принципів єдиної трудової школи з викладанням рідною мовою, із спільним навчанням дітей обох статей без будь-якого релігійного впливу. „Вся справа в тому, – писав В. Ленін, – що разом з перетворенням старого капіталістичного суспільства навчання, виховання і освіта нових поколінь, які створюватимуть комуністичне суспільство, не можуть бути старими... Тільки перетворюючи докорінно справу навчання, організацію і виховання молоді, ми зможемо досягти того, щоб результатом зусиль молодого покоління було створення суспільства, не схожого на старе, тобто комуністичного суспільства” [9, 247 – 248].

Положення про сутність і напрямки нової системи освіти обговорювалися неодноразово і дістали схвалення на трьох Всеукраїнських нарадах з питань освіти (березень 1920 р., серпень 1920 р., червень 1921 р.). Проблема української мови і культури обговорювалася на засіданнях Політбюро ЦК КП(б)У, на листопадовому пленумі ЦК КП(б)У у 1920 р. та на Всеукраїнській нараді КП(б)У в 1921 р. Вони свідчать, що партія шукала потрібні засоби впливу не тільки на українських селян, а і на міську інтелігенцію. Остаточне затвердження узгодженої більшовицької комуністичної концепції освіти відбулося на V Всеукраїнському з’їзді Рад у березні 1921 році. Законодавчо вона була затверджена в “Кодексі законів про освіту”, введеному в дію 25 листопада 1922 р. постановою ВУЦВК від 22 листопада 1922 р. Серед конкретних прикладів термінового впровадження в життя нових підходів щодо національного питання є наказ №5 Житомирського повітревкому від 25 січня 1921 року, в якому доводилося до відома постанови

Раднаркому України від 21 вересня 1920 р. про введення української мови в школах і радянських установах. Так, у пункті 2 цього наказу наголошується на терміновості запровадження обов'язкового вивчення української мови в усіх навчальних закладах з неукраїнською мовою викладання [10, 51].

До єдиного радянського зразка уніфікувалися всі навчальні заклади в Україні. В резолюції III Всеукраїнської наради з питань освіти підкреслювалося, що загальноосвітні гуманітарні заклади як вищі, так і середні (академії, університети, вчительські семінарії, загальноосвітні середні навчальні заклади), закриваються. Всі колишні технічні, ремісничі, сільськогосподарські та інші школи виробничого характеру мають бути реформовані у свій нормальний тип із таким розрахунком, щоб відповідати стану професійної освіти [11, 53].

Ця постанова констатувала свідчила про те, що за допомогою зрути зовнішніх засобів більшовики намагалися зробити переворот не тільки у зовнішніх відносинах тогочасного суспільства, а і у внутрішній типології українського народу, характерною ознакою якого було ментальне, духовне світосприйняття. „Становлення нового способу життя селянства, на думку В.І. Марочко, повинно було відбуватися у відповідності до рівня та закріплення соціалістичного способу виробництва в сільському господарстві, докорінних перетвореннях в культурній і суспільній сферах українського села” [7, 5].

Однією з тенденцій, характерних для українізації, стало зростання кількості національних шкіл. У тезах Н.К. Крупської про систему народної освіти, що вийшли у 1923 році, поставлено таке завдання: „Є необхідна невідкладна робота, яку ми повинні подолати самі у себе в країні, – робота щодо піднесення культурного рівня країни, щоб будувати життя на нових началах, необхідно навчитися робити це колективно” [12, 100]. Перші здобутки з українізації освіти в Україні з'явилися досить швидко. Якщо у 1922 році шкіл з українською мовою викладання було три до одної з російською мовою викладання, то у 1930 році десять до одної. З них на селі у 1923 – 1924 роках нараховувалося 13735 шкіл першого та другого центру, в 1924 – 1925 роках 13912 шкіл, в 1925 – 1926 роках 16373 шкіл, в 1926 – 1927 роках 17256 шкіл. У 1926 році 80% початкових шкіл були з викладанням українською мовою, а в 1928 році понад 97% дітей навчалися рідною мовою. У 1927 році вищі навчальні заклади України розподілялися на такі категорії: 23 з викладанням російською та українською мовами, 14 з викладанням українською мовою та 2 російськомовні [13, 68].

Творцем освітньої системи нового типу став нарком освіти УСРР Г. Гринько. Основне місце в запропонованій ним освітній програмі посідало соціальне виховання. Пояснювалось це не тільки ідеологічними міркуваннями щодо освітніх питань, але і певним прагматизмом, адже кількість безпритульних дітей на 1924 рік становила понад 1 мільйон чоловік. Першим етапом запропонованої Г. Гриньком освітньої системи стало стаціонарне навчання у віці від 4 до 7 років, коли діти повинні були виховуватись у дитячих комунах, у віці від 8 до 15 років відбувати єдину семеричну трудову школу, а з 15 років школу профосвіти [14, 64].

Всього на 1 січня 1925 року в УСРР навчалось 1795193 учня в 15556 школах [15, 601]. У першу чергу до шкіл приймали дітей бідняків. На селі різко зросла питома вага грамотних. Якщо в 1922 році їх було тільки 15%, то в 1927 році вже 50%, всього на 1921 рік на селі було 371 школа для неписьменних, в 1924 – 1925 роках 16857 шкіл, в яких навчалось грамоті 1 мільйон чоловік, а в 1926 – 1927 роках шкіл було вже 25 тисяч, що охоплювали 1750 тисяч чоловік [16, 36].

Другим етапом освітньої програми Г. Гринька були дворічні технікуми, чотирирічні інститути та дворічні академії. Таким чином, в УСРР впроваджувалась освітня система, що базувалась на принципах вузькофахової професійної освіти [17, 58]. Дані про соціальний склад студентів у ВНЗ тогочасної України дозволяють зробити висновок про збільшення з 1926 року кількості студентів, що направлялися на навчання з сільської місцевості. Так, у матеріалах, поданих в інформаційному огляді про роботу на селі за 1927 рік, складеного до відкриття VI пленуму ЦК ЛКСМУ, містяться такі дані про кількість та походження студентів: індустріально-технічні ВНЗи – 6733 студентів, з яких 10,5% селяни; в сільськогосподарських – 4237, з яких 52,2% селяни; соціально-економічні – 4281, з яких 21,8% селян; педагогічні – 6337, з яких 17,9% селян; медичні – 5864, з яких 12,6% селян; мистецькі – 1543, з яких 13% селян. Загалом відсоток сільської молоді, що навчалася в ВНЗ УСРР 20,7, що складає 6000 студентів з 28985 від усього загалу [13, 67 зв.]. На жаль, значна кількість студентів отримувала свої місця у вузах України не відповідно до реальних знань, а за іншим показником – лояльності їх батьків до радянської влади, а також соціального походження самих студентів. “Низький рівень знань вступників до вузів, система відраджень на навчання до вузів, класовий підхід при зарахуванні замість критерію – знання – усе це негативно позначилося на якості підготовки фахівців для народного господарства” [18, 79].

Українізація освіти для більшості селянства, особливо для бідноти, стала одним із засобів відкриття світу. Для молоді, що вже відчула смак свободи та незалежності від патріархальної традиційності батьків, радянська освіта давала можливість рухатися далі – поїхати в місто, остаточно відійти від батьківської опіки, сільської культури. „Протягом 1920-х років, – як вказує в своєму дослідженні В.І. Прилуцький, – українська молодь із села масово переселяється в міста” [19, 48]. Освіта давала можливість поповнити і лави нової радянської бюрократії, тобто набути привілейованого статусу відносно своїх односельців.

„Політизована і ідеологізована школа виконувала соціальне замовлення тоталітарної держави: виховання юної комуністичної зміни, здатної боротися за перемогу комунізму в країні і в усьому світі” [20, 251]. З огляду на вище сказане можна зробити висновок, що українська школа не тільки доби виконувала певне соціальне замовлення. Оскільки радянському керівництву було вкрай необхідно побудувати таку освітню систему, що надала б можливість не тільки контролювати процес виховання молоді, а і впливати на нього в потрібному напрямі.

Багаторівнева і багатомірна система образів і уявлень архетипів свідомості, що відображалася через життєдіяльність українського селянина, соціуму і

детермінованих етносоціальними історичними процесами, відображала сутність "... самої суб'єктивної сторони тих ментальних ліній, що окреслили поведінку, настрої, думки селянина невідомої доби" [21, 16]. Революція психології пересічного селянина 1920-х років зробила з добродесного громадянина, трудівника і плекальника землі войовничого, по-козацькому рішуче налаштованого бунтівника. Пропаганда ж української мови і культури робила прийнятними програмні настанови вчорашніх ворогів. У своїй доповіді на XII з'їзді РКП(б) Й. Сталін наголошував, що "... лише тоді Радянська влада стане владою рідною для селян і середніх шарів, коли установи і органи влади в республіках заговорять і запрацюють рідною мовою" [22, 8].

Більшовики поклали великі надії на те, що впровадження української мови на урядовому рівні та на рівні управлінських відносин допоможе виховати з амбіційного селянина-власника майбутнього сподвижника пролетарських, марксистсько-ленінських ідей. Пролетаризація душі душі українського селянина мала відбуватися не тільки в сфері його повсякденного побутового життя, але і на освітньому рівні. Щоб така дефініція мала відчутніший характер, волвиконкомам „Робсоцкульту” та відділам освіти у справі піднесення рівня шкільних робітників була розповсюджена спеціальна інструкція Раднаркому від 1 квітня 1921 року. В пункті 6-му вказувалося на те, що кожен шкільний робітник мусить обов'язково подати до Волосної комісії не менше одного реферату з політграмоти і одного з трудової школи. Реферати українською мовою повинні свідчити про рівень засвоєння робітником української мови та про його політичну грамотність [10, 2].

Робилася спроба виховати таку особистість, яка, не пориваючи зі своїм національним корінням, могла б порвати зі своїм „дрібно-буржуазним” минулим і перейняти догмати комуністичної ідеології. В своїй промові на VIII з'їзді РКП (б) В. Ленін казав, що в роботі з селом потрібне тривале виховання, селянинові, який є практиком і реалістом, потрібно надавати конкретні приклади того, що комунізм краще за все [23, 17]. Ця спрямованість у коопотарність була метою такої освітньої системи, яку впроваджували в Україні за програмними положеннями ВКП(б).

Пролетарським, більшовицьким принципам відповідали ідеї універсализації, тобто розчинення індивідуальної особистості, її технізація та інтелектуалізація, що вважалась більш вищим рівнем у досягненні особистого саморозвитку. „Основне завдання в справі виховання молодого покоління чітко сформульоване в програмі партії. В параграфі 12 проконстатовано, що потрібно докласти всіх зусиль для виховання покоління, здатного остаточно встановити комунізм” [24, 36]. Заступник наркома освіти УСРР Я.П. Ряппо в одній із своїх статей чітко визначив основну мету нових закладів освіти, вказуючи, що на єдино реальному базисі – техніці – пролетаріат як творець її, повинен звільнитися від буржуазної філософії, буржуазної словесної школи. Пролетаріат повинен утримувати завоювання в математиці, хімії, природничих і соціально-економічних науках. Проблема виховання і освіти

пролетаріату має вирішуватися в процесі виробництва і для виробництва [11, 54].

Варто зауважити, що соціально-економічний, гуманітарний цикл наук об'єднував такі напрямки: адміністративно-організаторський, господарсько-статистичний, фінансовий та юридичний. Філософську, історичну та філологічну, теоретичну освіту могли здобути лише аспіранти науково-дослідних кафедр, які здійснювали відповідну роботу виключно прикладного характеру. На середньоосвітньому, шкільному, рівні проголошувалася наступна основна ідея: боротьба пролетарської науки та культури з відсталістю та приниженням людини перед оточуючим світом, виховання її таким чином, щоб вона могла постати гордо і зухвало над недосконалістю та стихійністю навколишнього світу, оскільки "... пролетаріат завоював владу, щоб експлуатувати експлуататорів, змінити свою власну природу, змінити все суспільство і, таким чином, досягнути комунізму – з точки зору цієї цілі він розглядає всі інші” [25, 182]. Мета діяльності людини майбутнього мала бути спрямована у сферу виробництва, удосконалення якого привело б до перемоги пролетарської революції в усьому світі й встановленню комунізму. Ставлення до комуністичних ідей та вивчення їх було приведено до такого рівня, на якому раніше перебувало вивчення закону Божого. Комунізм фактично проголошувався новою релігією, колективний коопотарний партійний орган – кліросом, а його голова – намісником Бога на Землі.

1. Яковлев Я. *Наша деревня. Новое в старом и старое в новом.* – М.: Госиздат, 1924.
2. Феноменов М. Я. *Современная деревня.* – М.-Л.: Госиздат, 1925.
3. Бакуненко П.І. *Культурне будівництво в українському селі в 1921-1925 рр.* // 36. наук. робіт. – Х., 1959. – Вип. 4.
4. Шевчук Г. *Культурне будівництво на Україні у 1921 – 1925 рр.* – К.: Видавництво АН УСРР, 1963.
5. Лях С.Р. *Формирование элементов советского образа жизни в доколхозной деревне Украинской ССР /1921-1923 гг./* – К.: Ин-т истории АН УССР, 1981.
6. Кульчицкий С. *Коммунистическая доктрина и попытки її реализации в Радянській Україні (1919–1920).* – К.: АЙЗ, 1992.
7. Кульчицкий С.В., Лях С.Р., Марочко В.И. *Становление основ социалистического уклада жизни крестьянства УССР.* – К.: Наукова думка, 1988.
8. Орлов А.В. *Процессы интернационализации советского образа жизни: этносоциальные аспекты.* – К.: Наукова думка, 1986.
9. Ульянов–Ленин В.И. *Март – апрель 1917.* – М.: Издательство политической литературы, 1981. – Т. 31.
10. *Державний архів Житомирської області* – Ф. Р – 1983. – Оп. 1. – Спр. 3.
11. Мірошніченко М.І. *До початків формування робітничо-селянської інтелігенції в Україні в 20-і роки.* // *Український історичний журнал.* – 1993. – № 10.
12. *Центральний державний архів вищих органів влади України (далі – ЦДАВОУ).* – Ф. 166. – Оп. 3. – Спр. 114.
13. *Центральний державний архів громадських організацій України (далі – ЦДАГОУ).* – Ф. 7. – Оп. 12. – Спр. 129.
14. *Державний архів Чернівецької області* – Ф. Р – 69. – Оп. 1. – Спр. 49.
15. ЦДАВО. – Ф. 166. – Оп. 5. – Спр. 20.

16. М.А. Народна освіта в 1924 – 1925 рр. (матеріали до перевиборів Рад) // *Агітатор*. - 1926. - № 2.
17. ДАЧО – Ф. Р – 5993. – Оп. 1. – Спр. 1016.
18. Коцур Н., Коцур В. Українізація і освіта у 20–ті – на початку 30–х рр. ХХ ст.: Деякі методологічні та історіографічні аспекти // *Рідна школа*. – 1994. – № 11.
19. Прилуцький В.І. Соціально-політичний портрет української селянської молоді в період становлення тоталітарного режиму // *Матеріали українського симпозіуму*. - 1994. - № 8.
20. Славуа Г. Антирелігійна політика Радянської держави в галузі народної освіти у 20–30–х рр. // *3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ*. – 1998. - № 1-2.
21. Душков Б.А. Психосоціологія менталітета і нооменталітета. – Екатеринбург: Деловая книга, 2002.
22. Національні моменти в партійнім і радянським будівництві. – Х.: Шлях освіти, 1923.
23. Кучерук О. Більшовицька політика українізації у 20-х роках // *Рідна школа*. – 1993. – № 10.
24. ЦДАГОУ. - Ф. 7. - Оп. 1. - Спр. 40.
25. Бухарин Н.И. Проблемы теории и практики социализма. - М.: Политиздат, 1989.

Б.Г. Москальов, Н.П. Москальова

ІЗ ІСТОРІЇ ІНЖЕНЕРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НАПРИКІНЦІ 20-х – НА ПОЧАТКУ 30-х РОКІВ

У 90-ті роки минулого століття реформування вищої та середньої освіти було тісно пов'язано з її універсалізацією, відмовою від вузькоспеціалізованої освітньої системи, яка сформувалася у 30-ті роки. Новим важливим кроком у реформуванні моделі освіти стало рішення Президента України про перебудову системи управління, перехід від вузьковідомчої, галузевої системи управління вищими навчальними закладами, що також склалася в період більшовицької модернізації, до єдиної системи управління, яка відповідала б новим потребам розвитку суспільства.

Вивчення проблем формування радянської освітньої моделі і, зокрема, інженерної сільськогосподарської освіти останнім часом було недостатнім. В працях О.Ф. Нікілева вивчають питання розвитку інженерної сільськогосподарської освіти в післявоєнні роки, а в монографії Б.Г. Москальова – в роки так званого „розвиненого соціалізму” [1].

Більшовицька реформа сільськогосподарської освіти (як у цілому реформа вищої школи) почала здійснюватися у 1930 р., коли технічна модернізація сільського господарства зіткнулася з гострою нестачею інженерно-технічних кадрів та невідповідністю спеціалістів агрономічного профілю до роботи в нових умовах. Особливо яскраво це виявилось під час будівництва перших великих, механізованих зернофабрик (нових радгоспів), яке почалося у 1928 р. Перехід у 1930 р. до суцільної колективізації і масового будівництва МТС ще більше загострив кадрову проблему. Незважаючи на те, що в сільському господарстві СРСР наприкінці 20-х років працювало понад 2,3 тис. інженерів-механіків і техніків [2, 18], потреба в них у відповідності з розрахунками Держплану складала по інженерам-механізаторам 7577 чол. (зокрема 1245 чол. по Україні), а по технікам-механікам – 51974 чол. (по Україні 7967 чол.) [3, 157 – 158].

Недостача кадрів породжувала неправильне використання техніки, її недостатнє завантаження (40

– 50%), часті поломки та погану організацію ремонту та технічного обслуговування. Дорогоцінні машини, значна частина яких закупалася за золото за кордоном, швидко псувалися, так що термін експлуатації тракторів не перевищував 2-3 роки. Все це, в свою чергу, впливало на якість сільськогосподарських робіт та врожайність зернових, несподівано високою для радянського керівництва виявилася і собівартість продукції. Вкрай не готовими до реалізації більшовицьких планів створення найбільшого у світі механізованого сільськогосподарського виробництва виявилися агрономічні кадри, які випускалися вищими навчальними закладами.

У системі сільськогосподарської освіти, яка існувала, радянське керівництво не влаштувало універсальність знань, які одержували випускники вищих навчальних закладів (так звана „європейська” або „німецька” модель освіти), багатопредметність навчання. Замнаркомзема СРСР по кадрам М.І. Єжов, який керував перебудовою сільськогосподарської освіти, на нараді директорів сільськогосподарських навчальних закладів у серпні 1930 р. назвав Тимірязівську академію „гігантом по формі” та „кустарним вищим навчальним закладом” за змістом, який готував на своїх 20 факультетах „мізерну кількість робітників окремих спеціальностей і по суті – всезнайок”. „Такі робітники, – заявив М.Єжов, – які знають все, а насправді нічого не знають, великому механізованому господарству не потрібні” [4].

У більшості сільськогосподарських навчальних закладів реформа зустріла серйозні заперечення та опір з боку професорсько-викладацького складу. Це стосувалося і технічної сільськогосподарської еліти. Ще у лютому 1927 р. у Ленінграді відбулася Перша Рада у справах сільськогосподарського машинознавства, машинобудування, машиновикористання та мотокультури, що проходила під головуванням проф. В.П. Горячкіна. В її роботі взяли участь науково-дослідні організації, навчальні та наукові кафедри, машинобудівні та торгові організації РСФСР, України та інших республік. Серед питань, які обговорювалися на Раді у Ленінграді, було і питання про підготовку кадрів для сільськогосподарського машинознавства та машинобудування. В доповідях учених була відмічена нестача кваліфікованих інженерних кадрів, наголошувалося на особливому характері сільськогосподарської інженерної освіти, істотним недоліком якої була слабка агрономічна підготовка спеціалістів. Рада запропонувала значно збільшити підготовку інженерів, зосередивши її переважно в сільськогосподарських вищих навчальних закладах, а також розширити агрономічну базу інженерної освіти [5, 113, 114].

В Україні існували декілька центрів з проблем сільськогосподарської механізації та машинознавства: у Києві, Харкові, Одесі, Якимівці. Активну роль в об'єднанні учених, що займалися проблемами сільськогосподарського машинобудування та машинознавства, в ці роки відіграв проф. Олександр Олексійович Алов, який приїхав до Харкова у 1914 р. разом із евакуйованим із Польщі Ново-Олександрійським інститутом сільського господарства та лісівництва, де він із 1900 р. очолював кафедру „Наука про сільськогосподарські машини”, а з 1915 р. став директором інституту. У 1928 р. він